

HOMENATGE AL PROFESSOR DR. JOAN JULI BONET SUGRAÑES

Dissortadament, i com massa sovint s'esdevé a la nostra societat, el reconeixement a les persones que han tingut una influència cabdal en un àmbit determinat se sol manifestar després del seu traspass quan, malauradament, la persona interessada no pot gaudir d'aquest. La figura del professor Joan-Juli Bonet, que tant ha fet per la nostra estimada institució, l'Institut Químic de Sarrià, i que tant ha contribuït en la formació de molts alumnes que el recorden amb admiració i estima, n'és un exemple. Sigui doncs aquest escrit, tot i tard en el temps, un homenatge i reconeixement a la figura del professor J.J. Bonet per la tasca realitzada i el seu tarannà personal durant els gairebé 21 anys de docència a l'IQS.

HOMENAJE AL PROFESOR DR. JOAN JULI BONET SUGRAÑES

Por desgracia, y como muy a menudo sucede en nuestra sociedad, el reconocimiento a las personas que han tenido una influencia crucial en un ámbito determinado se suele manifestar después de su deceso cuando, desafortunadamente, la persona interesada ya no podrá disfrutar de éste. La figura del profesor Joan-Juli Bonet, quien tanto ha hecho por nuestra querida institución, el Instituto Químico de Sarrià, y quien tanto ha contribuido en la formación de muchos alumnos que le recuerdan con admiración y estima, es un ejemplo de ello. Sea, entonces, este escrito, aunque tarde, un homenaje y reconocimiento al profesor J.J. Bonet por la labor realizada y su carácter personal durante los casi 21 años de docencia en el IQS.

Investidura de Doctor Honoris Causa del l'IQS als professors Oscar Jeger (director de tesi del Dr. J. J. Bonet) i Ramón Margalef amb els seus padrins doctors, Joan Juli Bonet i Josep Obiols, el 25 de maig del 1985
Investidura de Doctor Honoris Causa del IQS a los profesores Oscar Jeger (director de tesis del Dr. J. J. Bonet) y Ramón Margalef con sus padrinos doctores, Joan Juli Bonet y Josep Obiols, el 25 de mayo de 1985

El Dr. Bonet ens va deixar el 20 d'abril d'enguany als 66 anys, en un moment ple d'energia i productivitat i amb molts projectes de futur sota el braç.

Un recorregut a vol d'ocell de la seva trajectòria professional comença quan va iniciar els seus estudis a l'IQS l'any 1956. En acabar-los el 1961, va marxar al prestigiós ETH de Zuric on va realitzar la seva tesi doctoral sota la direcció del professor Oscar Jeger, becat per la Fundació Juan March. Ja doctor, va incorporar-se a l'IQS el 1965 i, amb 25 anys, va començar la seva carrera docent, amb l'assignatura

El Dr. Bonet nos dejó el 20 de abril de 2006, a los 66 años, y en un momento lleno de energía y productividad y con muchos proyectos de futuro bajo el brazo.

Un recorrido a vista de pájaro de su trayectoria profesional empieza cuando inició sus estudios en el IQS en el año 1956. Al finalizarlos, en 1961, se marchó al prestigioso ETH de Zurich, donde realizó su tesis doctoral bajo la dirección del profesor Oscar Jeger, siendo becado por la Fundación Juan March. Ya como doctor, se incorporó al IQS en 1965 y con sólo 25 años dio comienzo a su carrera docente,

de Productes Naturals, i va fundar el Laboratori d'Esteroides i, més tard, el 1973 va iniciar l'assignatura d'Introducció a la Fotoquímica Orgànica, activitats que va mantenir fins que va deixar la institució al març de 1986.

Amb tan sols 27 anys, va ser secretari de l'IQS (1967-76) i després director del departament de Química Orgànica (1977-86) i sotsdirector del centre des de 1983.

Durant els més de 20 anys al front del Laboratori d'Esteroides va dirigir 17 tesis doctorals, 143 TFCs i 2 tesis de màster. Cal remarcar que va ser pioner en acollir en el seu laboratori (1978-1980) el primer Postdoc que va venir a l'IQS, que, encara més sorprenent per l'època, era de nacionalitat anglesa, i un professor xilè (1981). Cal remarcar també els contractes de recerca per a la indústria i que, a les darreries dels anys 60 i començaments dels 70, eren

iniciando la asignatura de Productos Naturales, fundando el Laboratorio de Esteroides y, más tarde, en 1973, iniciando la asignatura de Introducción a la Fotoquímica Orgánica, actividades que mantuvo hasta que dejó la institución en marzo de 1986.

Con tan sólo 27 años, fue secretario del IQS (1967-76) y después director del departamento de Química Orgánica (1977-86) y subdirector del centro desde 1983.

Durante los más de 20 años al frente del Laboratorio de Esteroides dirigió 17 tesis doctorales, 143 TFCs y 2 tesis de máster. Cabe resaltar que fue pionero en acoger en su laboratorio (1978-1980) al primer Postdoc que vino al IQS y, lo que es todavía más sorprendente para la época, de nacionalidad inglesa, y un profesor chileno (1981). También son de remarcar los contratos de investigación para la industria y que, a finales de los años 60 y principios de los 70, eran apoyados experi-

Visita del Dr. Hansueli Weherli al Laboratori d'Esteroides l'any 1972.
D'esquerra a dreta: l'aleshores doctorand José Repollés, Dr. Hansueli Weherli i Dr. Joan Juli Bonet

*Visita del Dr. Hansueli Weherli al Laboratorio de Esteroides el año 1972.
De izquierda a derecha: el entonces doctorando José Repollés, Dr. Hansueli Weherli y Dr. Joan Juli Bonet*

recolzats experimentalment per Araceli Ciria, tècnica qualificada contractada per ell mateix amb els fons dels contractes, cas insòlit en l'IQS en aquella època. Globalment, doncs, va dirigir la recerca d'una mitjana de 12 persones/any, tota una proesa.

No voldria, però, que el lector es quedés només amb aquestes dades que, si bé són rellevants considerant el context del moment, els medis etc., no deixen de ser dades fredes que no reflecteixen la qualitat humana, l'empenta i el *savoir faire* del professor J.J. Bonet.

mentalmente por Araceli Ciria, técnica cualificada contratada por él mismo con los fondos de los contratos, caso insólito en el IQS en aquella época. Globalmente, entonces, dirigió la investigación de un promedio de 12 personas/año, un grupo de tamaño realmente notorio.

*No quisiera, sin embargo, que el lector se quedase únicamente con estos datos que, si bien son relevantes considerando el contexto del momento, los medios, etc., no dejan de ser fríos datos que no reflejan la calidad humana, el empuje y el *savoir faire* del profesor J.J. Bonet.*

Voldria, doncs, remarcar fets més intangibles i que han estat pilars clau en el mestratge dels seus alumnes i en la progressió de l'IQS.

Referent a les seves classes, a més de la seva meticulositat característica a l'hora d'explicar la matèria i omplir ordenadament la pissarra de fórmules ben estranyes quan les veïem per primera vegada, voldria destacar que ens feia veure que el que explicava no era una cosa freda, extreta d'un llibre, sinó, ben al contrari, que al darrere de qualsevol descobriment o avenç, hi havia un ésser humà amb una personalitat i unes vivències pròpies. I així, ens anàvem familiaritzant amb els noms dels científics més prestigiosos de la química i fotoquímica orgànica. Recordo en

Quisiera, pues, remarcar hechos más intangibles y que han sido pilares clave en la maestría de sus alumnos y en la progresión del IQS.

Por lo que se refiere a sus clases, además de su meticulosidad característica a la hora de explicar la materia y llenar ordenadamente la pizarra de fórmulas bien extrañas cuando las veíamos por primera vez, quisiera destacar que nos hacía ver que aquello que explicaba no era una cosa fría, extraída de un libro, sino, muy al contrario, que detrás de cualquier descubrimiento o avance había un ser humano con personalidad y vivencias propias. Y así, nos íbamos familiarizando con los nombres de los científicos más prestigiosos de la química y fotoquímica orgánica. Recuerdo en este

Visita del Dr. Kurt Shaffner al Laboratori d'Esteroides l'any 1973. D'esquerra a dreta: Dr. Kurt Shaffner, Dr. Joan Juli Bonet i l'aleshores doctorand, Josep Gómez
 Visita del Dr. Kurt Shaffner al Laboratorio de Esteroides en el año 1973. De izquierda a derecha: Dr. Kurt Shaffner, Dr. Joan Juli Bonet y el entonces doctorando, Josep Gómez

aquest sentit que, quan explicava la síntesi total de la quinina de R. B. Woodward, o la de la vitamina B12 de A. Eschenmoser, no era el Dr. Bonet qui ens l'explicava, sinó que sentíem la pròpia veu dels científics a través d'una casset que havia aconseguit gràcies als seus contactes internacionals que n'eren molts, i seguïem l'estratègia sintètica mitjançant les transparències que tenia de les pròpies conferències. Ja en aquell temps, i parlo de l'any 70, ho escoltàvem en anglès. No deixa d'estar carent, doncs, d'una certa ironia, que als nostres dies es faci bandera de tot allò que no sempre bé anomenem "noves eines docents".

sentido que, cuando explicaba la síntesis total de la quinina de R. B. Woodward, o la de la vitamina B12 de A. Eschenmoser, no era el Dr. Bonet quien nos la explicaba, si no que escuchábamos la propia voz de los científicos a través de un casete que había conseguido gracias a sus contactos internacionales, que eran muchos, y seguíamos la estrategia sintética mediante las transparencias que tenía de las propias conferencias. Ya en aquel tiempo, y estoy hablando del año 70, lo escuchábamos en inglés. En cierta manera, pues, resulta irónico que en nuestros días se haga publicidad de las no siempre bien llamadas "nuevas herramientas docentes".

També en l'àmbit de recerca era humil, cosa que he admirat i valorat sempre. El seu objectiu prioritari era transmetre als seus deixebles metodologia i rigor científic, deixant en segon terme l'ambició de la glòria de treballar en un tema punter, i ho va aconseguir amb escreix. Va saber trobar l'equilibri entre ensenyar metodologia i emprar-la sobre un tema de recerca digne i adient als mitjans de què disposava. Tampoc va escatimar mai esforços perquè els seus alumnes disposessin d'eines prou avançades per fer recerca no disponibles a l'IQS i s'iniciessin en noves tecnologies emergents. Què n'érem de privilegiats els seus alumnes d'Esteroides! A finals dels 60 i inicis dels 70 jo diria que érem els únics a Barcelona que disposàvem d'espectres de RMN de 100 MHz de les mostres dels nous productes que anàvem sintetitzant. El primer aparell de RMN va arribar a Barcelona el 1965 i a l'IQS el 1972 i tan sols de 60 MHz. Les mostres per registrar l'espectroscòpia (RMN, EM i AE) dels nostres productes eren enviades als professors H. Wehrli i K. Shaffner (Doctor Honoris Causa per l'IQS, 1991) de l'ETH de Zuric, ambdós companys i molt bons amics d'ell, amistat que ha mantingut fins ara, o al Dr. C. Pascual de la Universitat de Basilea. Això sí, el Dr. Bonet no ens donava el vist i plau per enviar les mostres dels pocs mil·ligrams de què disposàvem, a causa del cost de l'esteroide de partida, fins arribar a punt de fusió constant després de força recristal·litzacions i fent la darrera amb una tècnica molt acurada "lliure de fases", un exemple de la meticulositat en què ens feia treballar i ens va formar.

Tenia raó: per formar persones no importa tant el tema de recerca com la metodologia apresada. El sarró que s'enduu l'alumne en acabar els estudis és més valuós si està ple de metodologia i coneixement per ser aplicat en el seu futur professional.

Crec que, en aquest sentit, no dubtava a arriscar-se amb un nou tema de recerca si el contingut metodològic era elevat i encertat per al moment, acollint sovint la iniciativa de l'alumne. Recordem, entre d'altres, el disseny d'una estratègia de síntesi total de l'esquelet azaesteroide, o l'intent d'aislar la toxina del fibló de l'aranya de mar amb el disseny i muntatge d'un sistema espectacular de tubs de vidre, balons, etc. que ocupava tota una postada del Laboratori d'Esteroides, o fins i tot "l'agosarat" estudi de la fotoquímica d'esteroides en medi sulfúric.

También en el ámbito de la investigación era humilde, cosa que he admirado y valorado siempre. Su objetivo prioritario era transmitir a sus discípulos metodología y rigor científico, dejando en segundo término la ambición de la gloria de trabajar en un tema puntero, y lo consiguió con creces. Supo encontrar el equilibrio entre enseñar metodología utilizándola sobre un tema de investigación digno y adecuado a los medios de que disponía. De la misma manera, nunca escatimó esfuerzos para que sus alumnos dispusieran de herramientas lo suficientemente avanzadas para investigar que no estaban disponibles en el IQS, y para que se iniciaran en nuevas tecnologías emergentes. ¡Qué privilegiados éramos sus alumnos de Esteroides! A finales de los 60 y principios de los 70, yo diría que éramos los únicos en Barcelona que disponíamos de espectros de RMN de 100 MHz de las muestras de los nuevos productos que íbamos sintetizando. El primer aparato de RMN llegó a Barcelona en 1965, y al IQS en 1972, y tan sólo de 60 MHz. Las muestras para registrar la espectroscopia (RMN, EM y AE) de nuestros productos se enviaban a los profesores H. Wehrli y K. Shaffner (Doctor Honoris Causa por el IQS, 1991) del ETH de Zurich, ambos compañeros y muy buenos amigos de él, amistad que ha mantenido hasta ahora, o al Dr. C. Pascual de la Universidad de Basilea. Eso sí, el Dr. Bonet no nos daba el visto bueno para enviar las muestras de los pocos miligramos de los que disponíamos, dado el coste del esteroide de partida, hasta haber llegado a un punto de fusión constante después de muchas recristalizaciones y habiendo hecho la última con una técnica muy precisa "libre de fases", un ejemplo de la meticulosidad con la que nos hacía trabajar y en la que nos formó.

Tenía razón: para formar personas no importa tanto el tema de investigación como la metodología aprendida. El zurrón que se lleva el alumno al acabar los estudios es más valioso si está lleno de metodología y conocimiento para ser aplicado en su futuro profesional.

Creo que, en este sentido, no dudaba en arriesgarse con un nuevo tema de investigación si el contenido metodológico era elevado y acertado para el momento, acogiendo a menudo la iniciativa del alumno. Recordamos, entre otros, el diseño de una estrategia de síntesis total del esqueleto azasteroide, o el intento de aislar la toxina del aguijón de la araña de mar con el diseño y montaje de un sistema espectacular de tubos de vidrio, balones, etc., que ocupaba toda una estantería del Laboratorio de Esteroides, o incluso el "atrevido" estudio de la fotoquímica de esteroides en medio sulfúrico.

Ja als anys 70-72 va ser pioner a l'IQS en moltes metodologies que ara considerem actuals. Com a exemples: l'inici de la biotecnologia amb les primeres transformacions microbiològiques sobre esteroïdes fent ús de l'autoclau del Biològic; la col·laboració amb el Prof. R. Carbó, el promotor de la actual Química Computacional, en l'intent d'establir ja en aquella època correlacions estructura-activitat de molècules força "complexes" de 20 àtoms de carboni, cosa insòlita pels coneixements i les eines informàtiques de què es disposava aleshores, i el valent disseny de cel·les electroquímiques per a intentar la reducció d'enones molt impedides.

En docència també va ser innovador, atès que va aconseguir incloure en el Pla d'Estudis (1973) l'assignatura de Fotoquímica Aplicada en Química Orgànica, que va perdurar com a tal fins a l'any 2000, aposta agosarada i en la línia de l'IQS per innovadora en aquella època. Era l'únic lloc d'Espanya on s'impartia, i ha estat molts i molts anys l'admiració d'universitats arreu l'Estat.

Un altre aspecte en què va ser pioner a l'IQS, i del qual n'han pogut gaudir la majoria dels seus doctorands, ha estat el fet d'inculcar-los la necessitat i l'entusiasme per marxar a fer un postdoctorat fora d'Espanya (per a ampliar coneixements, accedir a d'altres formes de treballar, d'altres móns...) recomanant-los mitjançant els seus contactes internacionals. Catorze dels seus doctors han estat a Europa, els Estats Units i Canadà, nombre al qual no s'ha arribat en cap cas en la història de l'IQS amb cap altre professor.

La bona harmonia i bonhomia que han caracteritzat sempre el seu laboratori al llarg de generacions es deuen, sense cap mena de dubte, a la seva personalitat, la seva senzillesa i el seu caràcter jovial i molt humà.

Ya en los años 70-72 fue pionero en el IQS en muchas metodologías que ahora consideramos actuales. Como ejemplos: el inicio de la biotecnología con las primeras transformaciones microbiológicas sobre esteroides haciendo uso del autoclave del Biológico; la colaboración con el Prof. R. Carbó, el promotor de la actual Química Computacional, en el intento de establecer ya en aquella época correlaciones estructura-actividad de moléculas bastante "complejas" de 20 átomos de carbono, cosa insólita para los conocimientos y las herramientas informáticas que existían entonces, y el valiente diseño de las celdas electroquímicas para intentar la reducción de enonas muy impedidas.

En docencia también fue innovador, puesto que consiguió incluir en el Plan de Estudios (1973) la asignatura de Fotoquímica Aplicada en Química Orgánica, que perduró como tal hasta el año 2000, una apuesta atrevida y en la línea del IQS, por haber sido tan innovadora en aquella época. Era el único lugar de España en el que se impartía, y ha sido, durante muchos años, objeto de la admiración de muchas universidades españolas.

Otro aspecto en el que fue pionero en el IQS, y del que pudieron disfrutar la mayoría de sus doctorandos, fue el hecho inculcarles la necesidad y el entusiasmo por viajar al extranjero para realizar posdoctorados pa-

Grup d'estudiants amb el Dr. J.J. Bonet sobre l'escala al Laboratori d'Esteroides amb el cartell de Einstein al fons, l'any 1974.

De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Josep Gómez (ara doctor), Bartolomé Berga, Lía Durà, José Repollés (ara doctor), Carme Brosa (ara doctora), Esperanza Coll, Vicencs Ferrer i Dr. Joan Juli Bonet

Grupo de estudiantes con el Dr. J.J. Bonet sobre la escalera en el Laboratorio de Esteroides con el cartel de Einstein de fondo, en el año 1974. De arriba a abajo y de izquierda a derecha: Josep Gómez (ahora doctor), Bartolomé Berga, Lía Durà, José Repollés (ahora doctor), Carme Brosa (ahora doctora), Esperanza Coll, Vicencs Ferrer y Dr. Joan Juli Bonet

El Laboratori d'Esteroides el presidia un gran cartell amb la imatge d'Einstein i el primer que veia qualsevol persona que visités el laboratori era la frase "Prohibido jugar a fútbol en estos campos" a la paret d'accés al seu despatx, frase que va emmarcar i penjar ell l'any 1967 per als seus primers alumnes i que es manté fins ara, una característica més de la seva fina ironia per tal que ells dediquessin els seus esforços a treballar en el laboratori.

Recordem tots afectuosament la seva frase "Com va?" quan meticulosament ens interrogava l'avenç de la recerca passejant pels nostres llocs al laboratori. La nostra resposta podia ser força variada segons les circumstàncies: "Bé, home...", "anar fent", "fatal". Tot i així, després de fer els comentaris adients, la seva paraula final era constant "Estupendu!", com volent dir "tira endavant que te'n sortiràs" Qui no diu que el mag Gandalf, el personatge clau del seu llibre *Viaje al Reino de Saturno*, fos el follet trapella que desplaçava subtilment el degoteig del tub d'assaig del carro del col·lector de fraccions de les cromatografies de columna, precisament quant sortia el producte d'interès? Iniciava Gandalf ja el seu viatge en aquella època entre nosaltres per trobar les baules que ens unien a Lavoisier? Potser sí.

ra ampliar conocimientos, acceder a otras formas de trabajo, a otros mundos, recomendándolos mediante sus contactos internacionales. Catorce de sus doctores han estado en Europa, Estados Unidos y Canadá, número al que no se ha llegado en ningún caso en la historia del IQS con ningún otro profesor.

La buena armonía y amabilidad que han caracterizado siempre a su laboratorio a lo largo de generaciones se debe, sin ningún lugar a dudas, a su personalidad, su sencillez y su carácter jovial y muy humano.

El Laboratorio de Esteroides estaba presidido por un gran cartel con la imagen de Einstein y lo primero que leía cualquiera que visitara el laboratorio era "Prohibido jugar a fútbol en estos campos" en la pared de acceso a su despacho, frase que enmarcó y colgó en el año 1967 para sus primeros alumnos y que se conserva hasta hoy, una característica más de su fina ironía, para que dedicaran sus esfuerzos a trabajar en el laboratorio.

De manera afectuosa, todos recordamos su frase "¿Cómo va?", cuando meticulosamente nos interrogaba sobre el avance de la investigación mientras paseaba junto a nuestros sitios en el laboratorio. Nuestra respuesta podía variar mucho según las circunstancias: "bien, hombre...", "ahí andamos", "fatal". Y, a pesar de todo, después de haber hecho los correspondientes comentarios, su palabra final era constante: "¡Estupendo!", como queriendo decir "Sigue adelante, que lo conseguirás". ¿Quién sabe si el mago Gandalf, el personaje clave de su libro Viaje al Reino de Saturno, era el duende travieso que desplazaba sutilmente el goteo del tubo de ensayo del carro del colector de fracciones de las cromatografías de columna, precisamente cuando salía el producto de interés? ¿Iniciaba Gandalf ya su viaje en aquella época entre nosotros para encontrar los eslabones que nos unían a Lavoisier? Quizá sí.

Foto similar d'un altre grup d'estudiants amb el Dr. J.J. Bonet sobre l'escala (1978) al Laboratori d'Esteroides.

De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Dr. Joan Juli Bonet, Dr. José Gómez, José Manuel Ferrer, Joan Ribó (ara doctor), Joan Francesc Piniella (ara doctor), Luis Domes, Antoni Alivert (ara doctor), Antoni Cànovas (ara doctor), Jordi Estapé, Mre Jesús Caus, Jesús Fonrodona i Anna Bosch

Foto similar de otro grupo de estudiantes con el Dr. J.J. Bonet sobre la escalera (1978) en el Laboratorio de Esteroides.

De arriba a abajo y de izquierda a derecha: Dr. Joan Juli Bonet, Dr. José Gómez, José Manuel Ferrer, Joan Ribó (ahora doctor), Joan Francesc Piniella (ahora doctor), Luis Domes, Antoni Alivert (ahora doctor), Antoni Cànovas (ahora doctor), Jordi Estapé, Mre Jesús Caus, Jesús Fonrodona y Anna Bosch

Sopar amb un grup dels seus doctors l'any 1987. Drets d'esquerra a dreta: José Repollés, Carme Brosa, Joan Josep Artús, Joan Francesc Piniella. Asseguts d'esquerra a dreta: Teresa Raventós, Antoni Cánovas, Josep Gómez, José Alberto Vallet, Dr. Joan Juli Bonet i Josep Boix
Cena con un grupo de sus doctores en el año 1987. De pie y de izquierda a derecha: José Repollés, Carme Brosa, Joan Josep Artús, Joan Francesc Piniella. Sentados de izquierda a derecha: Teresa Raventós, Antoni Cánovas, Josep Gómez, José Alberto Vallet, Dr. Joan Juli Bonet y Josep Boix

Recordem també els entranyables tes de les cinc dels divendres, quan ens aplegava a tots al seu despatx com per a donar fi a la tasca feta durant la setmana i encoratjava a no parlar de temes de química. Podia sortir en Paco Servera amb una lliçó magistral sobre vampirisme o la pesca a alta mar o es comentaven temes d'actualitat.

Era habitual també, una altra senyal de la bonhomia dins del laboratori, fer al final de l'any acadèmic una fotografia amb tot l'equip d'aquell curs damunt de l'escala que empràvem per omplir les llargues columnes cromatogràfiques.

Una sèrie de circumstàncies van fer que marxés de l'IQS, malgrat que la decisió de desconnectar-se del món acadèmic i de tot el que havia representat per a ell no li va ser gens fàcil, com vam poder copsar les persones que vam conviure amb ell els darrers temps en el seu laboratori. Tot i el pas dels anys, es podia detectar la seva enyorança enfront d'un espectre de RMN o del text d'un TFC mig corregit quan venia a visitar el seu antic laboratori. Malgrat marxar de l'IQS, no va perdre mai l'interès i el contacte amb aquesta institució, col·laborant amb recerca, amb l'A-IQS, a través de col·legues, alumnes, personal, demostrant la gran estima que sempre ha sentit per l'IQS. Fins i tot la primera presentació del seu llibre ja esmentat i que amb tanta il·lusió i esforç havia escrit va voler que es fes a l'IQS. Potser aleshores i sense programar-ho, el 9 de juny del 2004 va rebre el seu homenatge, l'ho-

Recordamos también los entrañables tés de las cinco de los viernes, cuando nos reunía a todos en su despacho como para poner fin a la labor hecha durante la semana, en los que nos animaba a no hablar de temas de química. Podía salir Paco Servera con una lección magistral sobre vampirismo o la pesca en alta mar o se comentaban temas de actualidad.

Era habitual también, otra señal de la afabilidad que reinaba en el laboratorio, hacer al final del año académico una fotografía con todo el equipo de aquel curso sobre la escalera que utilizábamos para llenar las largas columnas cromatográficas.

Una serie de circunstancias hizo que se marchara del IQS, a pesar de que la decisión de desconectarse del mundo académico y de todo lo que había representado para él no le resultó nada fácil, como pudimos notar las personas que convivimos con él en los últimos tiempos en su laboratorio. Aunque pasaran los años, percibíamos su añoranza frente a un espectro de RMN o frente al texto de un TFC a medio corregir cuando venía a visitar su antiguo laboratorio. Pese a haberse marchado del IQS, no perdió nunca el interés ni el contacto con esta institución, colaboraba en investigaciones, con el A-IQS, a través de colegas, alumnos, personal, demostrando la gran estima que siempre ha sentido por el IQS. Incluso, la primera presentación de su libro ya citado y que con tanta ilusión y esfuerzo había escrito, quiso que fuera en el IQS. Quizá entonces, y sin haberlo programado, el 9 de junio de 2004

Sopar amb un grup d'alumnes l'any 1988. Drets d'esquerra a dreta:
Dr. Francesc Canals, Dr. Agustí Nieto, Dr. Antoni Alivert, Dr. Joan Carles Ferrer,
Dra. Carme Brosa, Dr. Antoni Planas, Dr. Joan Juli Bonet. Asseguts d'esquerra
a dreta: Pere Duran, Dr. Francesc Pubill, Dra. Pilar Lupon i Dr. Pere Dalmaes
*Cena con un grupo de alumnos del año 1988. De pie y de izquierda a derecha:
Dr. Francesc Canals, Dr. Agustí Nieto, Dr. Antoni Alivert, Dr. Joan Carles Ferrer,
Dra. Carme Brosa, Dr. Antoni Planas, Dr. Joan Juli Bonet. Sentados de izquierda
a derecha: Pere Duran, Dr. Francesc Pubill, Dra. Pilar Lupon y Dr. Pere Dalmaes*

menatge al mestre, ja que el reconeixement dels seus alumnes i amics va ser massiu. Crec que s'ha complert amb escriure el que ell va deixar escrit al marxar de l'IQS: "Em costa un gran esforç prendre aquesta decisió, però em tindreu sempre amb vosaltres per tot allò en què pugui ser útil"

Des que va marxar, sovint ens ha aplegat als seus doctors en un sopar i hem recordat, entranyablement, les vivències en el laboratori. Es curiós, però sembla com una família que hagi conviscut en el temps malgrat ens separen disset anys del primer doctor a l'últim. La darrera trobada es planejava com a sorpresa per a ell precisament per al dia després de la seva mort, i la vam cancel·lar poc temps abans atès el progrés de la seva malaltia. Tot i així, poc després de la seva mort, la vam fer sense el mestre i va ser emotiu copsar que es manté el caliu que ens uneix. Potser es massa agosarat dir-ho, però el sentiment de molts de nosaltres que el recordem amb estima és que hi ha una cosa més que ens uneix que el fet d'haver estudiat a l'IQS i és el seu mestratge. Realment el professor J.J. Bonet va fer escola.

Per acabar, res més senzill i complex a dir a la vegada per tot el que conté: el nostre "jefe", com molts de nosaltres li dèiem, ha estat un bon mestre i un bon amic. Gràcies, jefe, pel teu mestratge. □

Dra. Carme Brosa
(Prom. 1970)

recibió su homenaje, homenaje al maestro, pues el reconocimiento de sus alumnos y amigos fue masivo. Creo que se ha cumplido, con creces, lo que él dejó escrito al irse del IQS: "Supone para mí un gran esfuerzo tomar esta decisión, pero me tendréis siempre con vosotros para todo aquello que pueda ser útil".

Desde que se marchó, a menudo nos ha reunido a todos sus doctores en una cena y hemos recordado, de manera entrañable, las vivencias en el laboratorio. Es curioso, pero parece como una familia que haya convivido en el tiempo a pesar de la separación de diecisiete años entre el primer y el último doctor. El último encuentro estaba preparado, como sorpresa para él, precisamente para el día después de su muerte, y lo cancelamos poco tiempo antes debido al progreso de su enfermedad. Aún así, poco después de su muerte, nos reunimos, y fue emotivo sentir de qué manera perdura el calor que nos une. Quizá es demasiado atrevido decir esto, pero el sentimiento de muchos de los que le recordamos con cariño es que nos une algo más que el simple hecho de haber estudiado en el IQS, y es su maestría. Realmente, el profesor J.J. Bonet hizo escuela.

Para terminar, nada más sencillo y a la vez complejo de decir, por todo lo que contiene: nuestro "jefe", como muchos de nosotros le llamábamos, ha sido un buen maestro y un buen amigo. Gracias, jefe, por tu enseñanza. □

Dra. Carme Brosa
(Prom. 1970)